

Tumačenje proročkih spisa

“I tako im je Isus rastumačio što Sveta pisma kažu o njemu, od Mojsija do proroka.” (Luka 24,27 — Suvremeni hrvatski prijevod)

Biblijski tekstovi: Matej 5,17-48; 1. Korinćanima 16,20; Matej 4,1-11; Luka 10,25-28; Luka 24,25-27.44-49.

Nakon raspeća i uskrsnuća Krist se javio dvojici potištenih učenika, i obojica su Mu priznala: “A mi smo se nadali da je on onaj koji će osloboditi Izraela.” (Luka 24,21) Učenici su očekivali Mesiju koji će osloboditi Židove od rimske vlasti. To pogrešno očekivanje i razočaranje koje je potom uslijedilo proizišli su iz pristranog, jednostranog tumačenja mesijanskih proročanstava Starog zavjeta.

Krist je razriješio zabluđu te dvojice učenika tako što im je objasnio Sveto pismo iz šire perspektive (Luka 24,25-27). Kristovo tumačenje svetih spisa otvorilo im je oči i učinilo da njihova srca gore u njima (Luka 24,31.32). Poslije se Isus pojavio i pred većom skupinom učenika u Jeruzalemu, i “tada im prosvijetli razum da razumiju Pisma” (Luka 24,45; vidi također Luka 24,33.36.44-49).

Ta iskustva naglašavaju pozitivan učinak ispravnog razumijevanja proročkih spisa. Pogrešno razumijevanje proročanstava može dovesti do prave duhovne katastrofe.

OIKOS: Ovog tjedna čitamo iz knjige Ellen G. White, *Isusov život, Znaci vremena*, 2023., stranice 662—667.

BIBLIJA SVOJ VLASTITI TUMAČ

Na naše tumačenje Svetog pisma u velikoj mjeri utječu naše pretpostavke. Oni koji Bibliju smatraju samo zbirkom prastarih dokumenata, nisu sposobni uočiti bilo kakvo jedinstvo među njezinim različitim knjigama. Ali kada uzmemo u obzir temeljno načelo da je "sve Pismo od Boga nadahnuto i korisno" (2. Timoteju 3,16), onda možemo sagledati njezino jedinstvo i dopustiti Bibliji da bude svoj vlastiti tumač.

Pročitajte Matej 5,17-48. Kako je Isus objasnio starozavjetna učenja spomenuta u tom odlomku?

.....

.....

.....

Površno čitanje ulomka u Mateju 5,17-48 može stvoriti dojam da je Isus starozavjetni nauk zamjenjivao nekim svojim novim naukom. Ali pozornije čitanje jasno pokazuje da je Isus zapravo otkrivao duboke, duhovne dimenzije Starog zavjeta. U tom smislu On je ispunjavao obećanje iz Jeremije 31,31-33 da će u novom Savezu Božji zakon biti utisnut u um i napisan u srcu pripadnika Njegovog naroda (usporedi Hebrejima 8,8-10; Hebrejima 10,16).

Ponekad se tumačenje spomenutog odlomka nalazi u istoj knjizi u kojoj se on i pojavljuje. Na primjer, u Danielu 2 nalazimo opis tajanstvenog sna kralja Nabukodonozora (Daniel 2,31-35), nakon čega slijedi tumačenje tog sna (Daniel 2,36-45). Isto tako, u Mateju 13 imamo usporedbu o sijaču (Matej 13,1-9), a zatim njezino tumačenje (Matej 13,18-23).

Ponekad tumačenje poruke iznosi neki kasniji prorok. Na primjer, u 2. Ljetopisa 36,22-23 potvrđuje se ispunjenje proročanstva o sedamdeset godina, kako je pretkazano u Jeremiji 25,11.12 i Jeremiji 29,10. Također, mnogi starozavjetni pralikovi ispunili su se u Kristu, i mnogi starozavjetni tekstovi protumačeni su u Novom zavjetu.

"Stari zavjet je Evanđelje u slikama i simbolima. Novi zavjet je srž. I jedan i drugi podjednako su važni." (Ellen G. White, *Selected Messages*, sv. 2, str. 104) Novi zavjet je, dakle, nadahnuti tumač Starog zavjeta.

Zašto je od presudne važnosti biti svjestan svojih pretpostavki kad proučavamo Bibliju? Zašto je najvažnije da vjerujemo u Božju riječ i da ona sudi nama, a ne mi njoj?

POVIJESNO-KULTURNI KONTEKST

Pročitajte Izaija 65,17-20. Što znači to da će na novom Nebu i novoj Zemlji dijete "umirati u dobi od sto godina"? (Izaija 65,20 — Varaždinska Biblija)

.....

Izvlačenje riječi u Izaiji 65,20 iz njihovog povijesnog konteksta lako bi nas moglo navesti na pretpostavku o postojanju smrti i grešnika na novom Nebu i novoj Zemlji. Međutim, ta ideja proturječi obećanjima iz Knjige proroka Izaije o tome da će pravedni koji su umrli uskrsnuti (Izaija 26,19) i da će smrt i patnja konačno prestati postojati (Izaija 25,8; 65,19). U Izaiji 65,20 očito se koristi simbolični jezik. Koje dijete ima sto godina? Tek kada Izaiju 65,17-20 čitamo u njegovom povijesnom kontekstu, uvidamo da on u poetskom duhu upućuje na blagoslove koje će primiti izraelski narod, ali samo ako ostane vjeran odredbama Saveza (usporedi Ponovljeni zakon 28). Kao što je Isus u Mateju 24 povezo dogadaje iz bliske budućnosti s događajima koji će uslijediti poslije, Izaija ovdje čini isto, pokazujući da će ono što će se uskoro dogoditi biti predznak novog Neba i nove Zemlje.

U Knjizi proroka Izaije novo stvaranje nije sasvim u budućnosti. Ono iznenada ulazi u sadašnjost preko Božjeg slavnog djela otkupljenja i oprosta. Taj redak objavljuje da čak i sada, u sadašnjem trenutku za Izrael, Bog već pobjeđuje smrt. Ta misao izražena je u obećanju o dugovječnosti i iskorjenjivanju smrtnosti djece (Izaija 65,20). Sve je to bio samo nagovještaj onoga što će na kraju doći.

Pročitajte 1. Korinćanima 16,20. Kako mi primjenjujemo taj redak na naše sadašnje vrijeme i kulturu?

.....

U grčkoj kulturi novozavjetnog vremena pozdravljanje među rođacima i bliskim prijateljima bilo je praćeno poljupcem. U Rimljanima 16,16; 1. Korinćanima 16,20; 2. Korinćanima 13,12 i 1. Solunjanima 5,26 Pavao preporučuje da se takav topao, srdačan pozdrav prakticira i među kršćanskim vjernicima. Iz konteksta možemo izvući načelo o toplom pozdravljanju vjernika i pružanju osjećaja da su dio Božje obitelji. U nekim kulturama ljubljenje ne bi bilo prikladno, pa bi rukovanje, zagrljaj ili naklon bili kulturno prihvatljiviji. Ali bez obzira na kulturu, Pavao nas ohrabruje da se ponašamo tako da se ljudi na crkvenim okupljanjima osjećaju prihvaćeno i voljeno.

KNJIŽEVNI KONTEKST

Popularna propovjednička anegdota govori o čovjeku koji se suočavao s ozbiljnim problemima i želio je znati što je Božja volja za njega. Otvorio je Bibliju i nasumično pokazao prstom na Matej 27,5 gdje stoji: "[Juda] ode i objesi se." Neugodno zatečen takvim odgovorom, ponovio je isti postupak pokušavajući doći do neke poruke koja će mu pružiti više nade i ohrabrenja, da bi mu se prst zaustavio na Luki 10,37: "Idi pa i ti čini tako!" Oba retka stvarno se nalaze u Svetom pismu, ali ih treba razumjeti u kontekstu.

Mnoga izopačenja biblijskih poruka posljedica su uobičajene prakse izvlačenja odlomaka iz njihovog književnog konteksta. Takav pristup izlaže Sveto pismo svim vrstama proizvoljnih tumačenja.

Pročitajte Postanak 3,1-5; Matej 4,1-11. Kako je Sotona izvrnuo Božje riječi citirajući ih izvan konteksta?

.....

.....

.....

Neki ljudi izvrću biblijske poruke bez obzira na iskrene namjere, jer im nedostaje znanje. Neki drugi to čine namjerno, kao što je Sotona postupio u dvjema prigodama koje smo prethodno spomenuli. Ali bez obzira na motiv, to uvijek nanosi štetu.

U Edenskom vrtu (Postanak 3,1-5; usporedi Otkrivenje 12,9) Sotona se pojavio pred Evom kao privlačna, radoznala zmija koja govori ljudskim jezikom. Istrgnuvši Božje riječi iz njihovog prvobitnog konteksta, Sotona ih je najprije uopćio, a onda je ponudio vlastito obmanjujuće tumačenje.

Kada je Duh Sveti odveo Isusa u pustinju (Matej 4,1-11; Luka 4,1-13), "Sotona se pojavio u pustinji kao anđeo svjetla da bi prevario Krista" (Ellen G. White, *The Advent Review and Sabbath Herald*, 18. prosinca 1888.). U razgovoru s Kristom Sotona je pogrešno citirao Psalam 91,11.12, nagovještavajući da bi Bog zaštitio čak i one koji se namjerno izlažu opasnim situacijama. Iskustvo u Edenskom vrtu i u pustinji kušnji potvrđuje postojanje velikog sukoba koji uključuje i tumačenje Božje riječi, izgovorene i pisane. Ta iskustva trebala bi nam pomoći da shvatimo koliko je važno da se u svojem razumijevanju biblijskih tekstova vjerno držimo njihovog konteksta.

Zašto, dakle, moramo izbjegavati kušnju da izvlačimo retke iz konteksta da bismo dokazali svoje tvrdnje, koliko god one bile ispravne?

ZNAČENJE TEKSTA

Svi kršćani trebali bi razumjeti Bibliju sami za sebe. Ona je dovoljno jasna da bi svi mogli razumjeti put spasenja, a ipak dovoljno složena da bude stalni izazov i za najbistriji um. Sveto pismo je bezgranično blago spasonosnog znanja koje se nikad ne može u potpunosti iscrpiti.

Pročitajte Luka 10,25-28. Neki tvrde da Bibliju ne treba tumačiti. Ako je tako, zašto je onda Isus pitao tog učitelja Zakona: "U Zakonu što piše? Kako čitaš?" (Luka 10,26)

.....

.....

.....

Da bismo sagledali značenje teksta, trebamo najprije razumjeti riječi koje se tu koriste, a zatim i kako se one koriste u neposrednom književnom kontekstu i općem biblijskom kontekstu. Također, važno je razumjeti i povijesno-kulturne prilike, bar u onoj mjeri u kojoj je to moguće. I konačno, naši zaključci trebaju biti u potpunom skladu sa širim naukom Svetog pisma. Uspoređivanje paralelnih redaka — kao što se često radi u četirima evanđeljima — može obogatiti naše razumijevanje.

Usporedite Mateju 5,43-48 i Luka 6,27-36. Kako nam kontekst odlomka u Mateju 5,43-48 i paralelnog retka u Luki 6,36 pomaže da bolje razumijemo značenje pojma "savršeni" u Mateju 5,48?

.....

.....

Jedna od najvažnijih osobina vjernog tumača Svetog pisma jest spoj temeljitosti i poniznosti. Imajte na umu da nitko od nas ne posjeduje istinu, već da svi mi gledamo kroz zamagljeno staklo.

U svakom slučaju trebamo uvijek težiti zdravoj doktrini (2. Timoteju 4,1-5). Ključno načelo koje bismo trebali slijediti jest da se usredotočimo na ono što razumijemo, na ono što nam je jasno, i da na tome dalje gradimo, što će nam, u mnogim slučajevima, s vremenom pomoći da razumijemo i ono što nam zasad možda nije jasno. S ove strane vječnosti uvijek će biti pitanja bez odgovora.

Sjetite se nekog trenutka kada vas je uvelike uznemirilo nešto što niste razumjeli, ali vam je to poslije objašnjeno. Kako bi vam to iskustvo trebalo pomoći da vjerujete Bogu u vezi s onim što piše u Njegovoj Riječi, a što zasada još uvijek ne razumijete?

IZLAGANJE BIBLIJSKIH ISTINA

Naše proučavanje Biblije treba biti usredotočeno na dva glavna cilja: osobni duhovni rast i dovođenje drugih u spasonosni odnos s Isusom. Krist za pravog kršćanina kaže da je Duhom Svetim upućen u "svu istinu" (Ivan 16,13), koji živi "o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih" (Matej 4,4) i koji uči druge "da vrše sve" što nam je On zapovjedio (Matej 28,20).

Pročitajte Luka 4,16-30; 24,25-27.44-49. Što možemo naučiti na osnovi toga kako je Krist objasnio Sveto pismo?

.....

.....

Isus Krist je bio, jest i uvijek će biti "put, istina i život" (Ivan 14,6). Njegovo propovijedanje bilo je čvrsto utemeljeno na Svetom pismu. Na primjer, Marko 1,14.15 glasi: "Pošto je Ivan bio zatvoren, dođe Isus u Galileju. Tu je propovijedao Radosnu vijest Božju. Govorio je: 'Ispunilo se vrijeme, blizu je kraljevstvo Božje.'"

Vrijeme o kojem je tu riječ jasno upućuje na Daniela 9,24-27. U Govoru na gori (Matej 5—7), On je citirao iz Izlaska 20,13.14 (Matej 5,21.27), a u Luki 4 citirao je Izaiju 61,1.2. Isus je bio biblijski propovjednik u punom smislu riječi.

U drugom primjeru, u Djelima 8, stoji da je etiopski dvoranin "bio u Jeruzalemu da iskaže štovanje Bogu" (Djela 8,27 — Suvremeni hrvatski prijevod), što znači da je bio upoznat s hebrejskom religijom i s nekim njezinim obredima. Posjedovao je čak i primjerak Knjige proroka Izaije, koju je žudno čitao na povratku kući. Međutim, nije razumio proročanstvo o Sluzi koji nosi grijehe pa je tražio nekoga da mu to objasni.

Iz tog iskustva možemo naučiti nekoliko važnih pouka. Prvo, jednostavno čitanje nekog odlomka iz Svetog pisma ne vodi uvijek do njegovog dubljeg razumijevanja. Drugo, prigodom proučavanja Svetog pisma možemo, i trebali bismo, učiti jedni od drugih. Treće, imamo osobnu obvezu dijeliti jasne biblijske poruke drugima.

Filipovo izlaganje istina iz Knjige proroka Izaije i drugih starozavjetnih odlomaka dovelo je tog dvoranina do krštenja (Djela 8,35-39; usporedi Psalam 51,14). I naše izlaganje Svetog pisma trebalo bi imati istu svrhu (vidi Ivan 17,17).

Iako nam ponekad može zatrebati pomoć da bismo razumjeli određene tekstove, zašto moramo biti potpuno utvrđeni u svojem umu u onome što vjerujemo?

ČITANJE DJELA ELLEN G. WHITE

Kako treba čitati djela Ellen G. White? Evo nekoliko smjernica za ispravno razumijevanje i primjenu njezinih spisa.

Prvo, počnite s molitvom, pozitivnim stavom i otvorenog uma, a ne u duhu sumnje. Naš način razmišljanja je prizma koja boji sve što vidimo, čujemo ili pročitamo. Kao što je sama Ellen G. White primijetila: “Ako istražuješ Bibliju da bi obranio svoje mišljenje, nikada nećeš dosegnuti istinu. Istražuj da spoznaš što kaže Gospodin.” (*Isusove usporedbe*, str. 70; u izvorniku 112) Isto vrijedi i za njezine spise.

Drugo, uzmite u obzir kontekst onoga što čitate. Ljudi često zasnivaju svoje mišljenje o spisima Ellen G. White na nekoj izdvojenoj izjavi ili odlomku izvučenom iz njegovog prvobitnog povijesnog ili književnog konteksta. Ellen G. White je pisala da se “u obzir moraju uzeti vrijeme i mjesto” (*Selected Messages*, sv. 1, str. 57). Ta žalosna praksa zanemarivanja konteksta stvarala je, i još uvijek stvara, bezbroj problema pojedinim članovima crkve.

Treće, usredotočite se na načela. Koja je glavna misao (ili više njih) koju Ellen G. White naglašava u određenom odlomku? Na primjer, 1894. godine Ellen G. White je pisala vjernicima u Battle Creeku osuđujući kupnju bicikala (vidi *Svjedočanstva za Crkvu*, sv. 8, str. 50–53). Načelo koje je Ellen G. White nastojala naglasiti bilo je pravilno upravljanje Bogom danim sredstvima kao što je novac (u to vrijeme bicikli su bili vrlo skupi).

Četvrto, proučite sve što je Ellen G. White pisala na određenu temu. Razmotrite nejasne izjave u kontekstu njezinog općeg učenja na tu temu. Tijekom svojeg života, Ellen G. White se žalila na zloupotrebu njezinih spisa: “Mnogo toga što se navodi kao poruka sestre White, služi u svrhu pogrešnog predstavljanja sestre White kako bi se stvorio dojam da ona svjedoči u prilog nečemu što zapravo nije u skladu s njezinim mišljenjem i prosuđivanjem.” (*Selected Messages*, sv. 1, str. 44)

I konačno, provjerite je li Ellen G. White doista to izjavila. Postoje brojne izjave koje se pogrešno pripisuju Ellen G. White. Najsigurniji način da se uvjerimo da ono što čitamo potječe od Ellen G. White jest potražiti izvorni tekst. A kad utvrdimo gdje se on nalazi, možemo ga proučiti koristeći se ispravnim načelima.

Preko proročkih spisa Ellen G. White dan nam je predivan dar. Vrlo je važno da pravilno čitamo te spise koji mogu biti — i jesu — veliki blagoslov za milijune ljudi. Tragično je kada se oni pogrešno tumače i zloupotrebljavaju.

Da biste saznali više, posjetite internetsku stranicu: <https://whiteestate.org/abs8>.